મે. કડાણા/ દિવડા કોલોની ના પ્રીન્સીપાલ સીવીલ જજ શ્રી જે.વી.ચૌહાણ સાહેબ ની કોર્ટ.

રે.દી.મુ. નંબર - ૩૦/૨૦૨૫

Suo Moto આંક-૧ લગત હુકમ
કોડ ઓફ સીવીલ પ્રોસીઝર ના ઓર્ડર -૭ રુલ ૧૧(એ)(ડી) મુજબ

Suo Moto
વિરુધ્ધ

વાદી - નાયબ ઈજનેર
મધ્ય ગુજરાત વિજ કંપની લી.
પેટા વિભાગીય કચેરી, તા. કડાણા,જી. મહીસાગર

ક્રમ	મુળ દાવાના પ્રતિવાદીનુ નામ	પ્રતિવાદી ગ્રાહક છે કે નહી?	વીજ ચોરી ની રકમ
૧.	ડામોર મધુબેન નવાભાઇ	ના	રુ.૧૬,૮૫૭-૦૦ પૈસા
સદર દાવા માં વાદીએ એફ.આઇ.આર નંબર જણાવેલ નથી તેમજ નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ માં ઈલેક્ટ્રીસીટી એક્ટ ની કલમ-૧૩૫ મુજબની ટ્રાયલના કામે સજા થયેલ છે કે નિર્દોષ ઠરાવેલ છે તે જણાવેલ નથી.			

સાંભળ્યા, દાવા અરજી તથા સાથે રજુ દસ્તાવેજી પુરાવા ધ્યાને લીધા.

૧. **નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ એ** Patil Automation Private Limited V. Rakheja Engineers Private Limited) & (Saleem Bhai v. State of Maharashtra [(2003) 1 SCC 557] , in which, 7 (2012) 8 SCC 706.ના ચુકાદામાં ઠરાવેલ છે કે, જ્યારે પણ કોર્ટ ને રેકર્ડ ઉપર થી ફલીત થાય કે, કોડ ઓફ સીવીલ પ્રોસીઝર ના ઓર્ડર ૭ રુલ ૧૧ ની જોગવાઇ મુજબ દાવા ને કોઇપણ જોગવાઇઓનો બાધ નડે છે, તો કોર્ટ નો

કિંમતી સમય વેડફાઇ નહી તે હેતુ થી કોર્ટ પોતે સુઓ મોટો લઇ કોઇપણ સમયે સી.પી.સી ઓર્ડર ૭ રુલ ૧૧ મુજબ હુકમ કરી શકે છે. સદર કામે વાદી કંપની ધ્વારા જે ગ્રાહક નથી તેની સામે વીજ ચોરી ના દાવા અત્રેની કોર્ટ માં દાખલ કરેલ છે અને પ્રતિવાદી વાદીના કાયદેસરના ગ્રાહક નથી અને અહેવાલ મુજબ પ્રતિવાદી ડાયરેક્ટ વીજ વપરાશ કરી પાવર ચોરી કરતા પકડાયેલા છે. જેથી ચેકિંગ અધિકારી ના રીપોર્ટ અનુસંધાને કંપનીના નીતી નિયમો મુજબ પાવર ચોરી નુ વિજ બીલ આપવામાં આવેલ છે. જેથી નીયમોનુસાર પાવર ચોરી અંગે લેણી રકમ નુ બીલ આપવામાં આવેલ તેની કાનુની નોટીસ આપેલ છે તેમ છતાં પ્રતિવાદીએ કોઇ જવાબ નહી આપતા હાલનો દાવો વીજ ચોરી ની બીલ ની રકમ અને ડીલેપેમેન્ટ ચાર્જીસ વસુલ મેળવવા કરેલ છે.

૨. વાદી ધ્વારા તેઓએ કરેલ કાર્યવાહીના દસ્તાવેજી પુરાવામાં તપાસણી અહેવાલ, એનેક્ષર જી, વીજ ચોરીનુ પુરવણી બી, કમ્પાઉન્ડીગ બીલ, ગણતરી પર્ફોમા, ફરીયાદ નોંધણી પત્ર, વકીલ મારફતે ની લીગલ નોટીસ, નોટીસ પોસ્ટ કર્યા નુ સ્ટેટમેન્ટ, ફરીયાદ(એફ.આઇ.આર) વિગેરે રજુ કરેલ છે.

૩. ઉપરોક્ત દાવાની હકીકતો માં વાદી ધ્વારા સદર પ્રતિવાદી ને કલમ ૧૩૫ મુજબની એફ.આઇ.આર દાખલ કરેલ તે એફ.આઇ.આર ના કેશ માં કલમ-૧૩૫ લગત ટ્રાયલ ચાલી પ્રતિવાદીને કોઇ સજા થયેલ છે કે કેમ? અને તે ક્રીમીનલ કેશમાં સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરેલ છે કે કેમ? અથવા તો પ્રતિવાદીને નીર્દોષ ઠરાવેલ છે કે કેમ? તે અંગે કોઇ માહીતી દાવામાં જણાવેલ નથી.

૪. જેથી વીજળી અધિનીયમ ની કલમ-૧૩૫ મુજબ સદર ગ્રાહક ના હોય તેવા વીજ ચોરી ના કેશો સ્પેશીયલ અધિકૃત કોર્ટ માં ક્રીમીનલ કાર્યવાહી કરવાની હોય અને તે કાર્યવાહી ના અંતે જો આરોપી વિરુધ્ધ ગુનો સાબીત થાય તો, વીજળી અધિનીયમ ની કલમ-૧૫૪(૫) મુજબ નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ક્રીમીનલ કેસમાં વીજ ચોરી ના નુકશાન/ દંડ ની રકમ સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરશે અને તે રીતે સબબ વીજ ચોરી

ની રકમ વસુલવાની રહે છે. તેના માટે અલગ થી સિવીલ રાહે દાવો કરવાની જરુરીયાત રહેતી ના હોય, સદર દાવા ને કોઝ ઓફ એકશન નો બાધ નડતો હોય સુઓ મોટો સી.પી.સી હુકમ ૭ રુલ ૧૧(એ) (ડી) મુજબ ની કાર્યવાહી કરવા વાદીના વિ.વ.શ્રી ને તેઓ ની દલીલો રજુ કરવા કહેતા તેઓએ રજુઆત કરેલ છે, કે નામદાર ઉચ્ચ અદાલતના નોર્થ દીલ્લી પાવર લી. વિરુઘ્ધ દેવિન્દરસિંગ ના નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના સીવીલ અપીલ નં ૨૦૮૪૨/૨૦૧૭ નો તા. ૦૪/૧૨/૨૦૧૭ ના ચુકાદા આધારે હાલના દાવા સ્પેશીયલ કોર્ટમાં દાખલ કરવા પાત્ર ના હોય હકુમત ધરાવતી કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવે છે. જે ધ્યાને લીધેલ છે.

૫. હવે આ કામે વાદી તર્ફે ની દલીલો અને કાયદાની જોગવાઈઓ અને નામદાર ઉચ્ચ અદાલતનો ના ન્યાયીક ચુકાદા ને આધીન અત્રેની કોર્ટ ધ્વારા જે હકુમત તથા કાયદાકીય જોગવાઇ સંદભે નો તકરારી મુદ્દો ઉદભવેલ છે તે મુજબ બીન ગ્રાહક ના વીજ ચોરીના સીવીલ દાવા થઇ શકે નહી. વીજ કંપની ધ્વારા કાયદેસર ના ગ્રાહક ધ્વારા કરાયેલ વીજ ચોરી અંગે કલમ ૧૨૬ મુજબ એસેસમેન્ટ કરી ને વીજ બીલ ની રકમ વસુલ કરવા દાવો કરી શકે છે. તેમજ વીજ કંપની કલમ ૧૨૬ ઉપરાંત કલમ ૧૩૫ મુજબ ની ફરીયાદ પણ દાખલ કરી શકે છે, જો કલમ ૧૩૫ મુજબ ની ફરીયાદ માં જે સિવીલ લાયાબીલીટી ની રકમ નક્કી થાય તે વધુ હોય તો ગ્રાહક તે મુજબ ભરવા બંધાયેલ છે અને જો ઓછી હોય તો વીજ કંપની તે ભરેલ રકમ ની વધારા ની રકમ પરત કરવા બંધાયેલ છે અને જો સીવીલ લાયાબીલીટી નીર્ણીત ના કરેલ હોય તો ગ્રાહક ને ભરેલ રકમ પરત કરવા વીજ કંપની બંધાયેલ છે. વધુમાં વીજ કંપની કાયદેસરના ગ્રાહક ઉપર કલમ ૧૨૬ મુજબ કાર્યવાહી કરે તેમાં ગ્રાહક એ કલમ ૧૨૭ મુજબ એપેલેટ ઓથોરીટી માં બચાવ કરવાનો રહે છે અને વીજ કંપની કલમ ૫૬(૧) મુજબ ગ્રાહકનુ વીજ કનેકશન રદ કરી શકે છે અને તે રદ કરાયેલ વીજ કનેકશન સામે ગ્રાહક વીજ કંપની ઉપર દાવો કરી શકશે નહી. જેને કલમ ૧૪૫ નો બાધ નડશે. સદર જોગવાઈઓ જે ગ્રાહક કાયદેસર રીતે વીજ કંપની સાથે કરાર કરી ને વીજ કનેકશન

મેળવેલ છે અને તેના ધ્વારા વીજ ચોરી કે વીજ નો અધિકૃત વપરાશ કરેલ છે તે અંગેના છે. બીનગ્રાહક ધ્વારા ડાયરેક્ટ (મીટર વગર) વીજ ચોરી કરેલ હોય તેના માટે નથી.

૬. હવે વીજ અધિનીયમની કલમ ૧૩૫ મુજબ ની જોગવાઇ અને કાર્યવાહી વિષે ચર્ચા કરતા કાયદાની જોગવાઇ મુજબ જો કોઇ વ્યક્તી વીજ ચોરી કરતા પકડાય તો, તેને વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ જે વ્યક્તી વિરુધ્ધ કલમ ૧૩૫(૧-એ) મુજબ ૨૪ કલાક માં એફ.આઇ.આર દાખલ કરાવવાની હોય છે અને તે લેખિત ફરીયાદ ના આધારે જે તે પોલીસ સ્ટેસન માં ગુનો દાખલ થતા તેનુ કોગ્નીઝન્સ નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા લઇ સબબ વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ પુરાવા ને આધીન કરે છે અને જો આરોપીએ વીજ ચોરી કરેલ છે તેવું ઠરાવવામાં આવે તો તેને દંડ અથવા સજા અથવા બંન્ને કરવામાં આવે છે. દંડ નક્કી કરતી વખતે વીજ કંપની ધ્વારા જે નુકશાન થયેલ છે તેને નિયમોનુસાર આકારણી કરી બીલ ની રકમ રજુ કરવામાં આવે છે, જે રકમ ને નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ દંડ તરીકે અથવા સીવીલ લાયાબીલીટી તરીકે આરોપી ને ભરવા માટે હુકમ કરે છે. અને એવી રીતે નક્કી કરેલી દીવાની જવાબદારી ની રકમ જાણે કે દીવાની કોર્ટ નુ હુકમનામુ હોય તેમ વસુલ કરવામાં આવશે. તે વિષે વિજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ ની કલમ મુજબ ૩ વર્ષ સુધી ની સજા અથવા દંડ અથવા બંન્ને મુજબ સજા ની જોગવાઇ છે. કલમ ૧૩૫(૧)એ મુજબ જ્યારે વીજ ચોરી પકડાય ત્યારે તુરંત જ અધિકૃત વ્યક્તી ધ્વારા વીજ સપ્લાય બંધ કરવાનો રહે છે તથા જે તે અધિકૃત વ્યક્તી લેખિત માં આવી ફરીયાદ નજીકમાં પોલીસ સ્ટેશનમાં ૨૪ કલાકમાં કરવાની રહે છે.

૭. હવે વધુ વીજ અધિનીયમ ની જોગવાઇઓ જોતાં, સબબ કામે ઇલેક્ટ્રીસીટી એકટ ની કલમ ૧૫૩ માં ખાસ કોર્ટ ની રચના અંગે ની જોગવાઇ છે જેમાં જણાવેલ છે કે, રાજ્ય સરકાર કલમ ૧૩૫ થી ૧૩૯ માં ઉલ્લેખ કર્યા મુજબ ગુના ની ઝડપી અમલ ની જોગવાઇ કરવાના હેતુ માટે સરકારી ગેઝેટ માં જાહેર નામુ બહાર પાડી ને જાહેરનામા માંની નીર્દીષ્ટ કરવામાં આવે તેવા વિસ્તાર અથવા વિસ્તારો માટે જરુરી હોય તેટલી

ખાસ કોર્ટો ની રચના કરી શકશે. દરેક જીલ્લા ના એડી. ડીસ્ટ્રીક્ટ અને સેશન્સ જજ કલમ ૧૩૫ થી ૧૩૯ માટે ઝડપી ટ્રાયલ માટે નિમણુક કરેલ છે. ખાસ કોર્ટ, વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ વીજ ચોરી નો કેસ ચલાવી જો વીજ ચોરી સાબીત થાય તો , વીજ ચોરી શોધ્યા ની તારીખ થી અગાઉ ના બાર મહીના સુધી અથવા તો ચોરીની ચોક્કસ મુદત નક્કી કરવામાં આવે તો તે મુદત, એ બે માંથી ઓછી હોય તે માટે લાગુ પડતા ટેરીફ દરો ના બે ઘણા બરાબર ની રકમ કરતા ઓછી ના હોય તેવી વીજ ચોરી કરવા માટે નાણા ના સ્વરુપ માં ગ્રાહક સામે અથવા વ્યક્તી ની સામે દીવાની જવાબદારી નક્કી કરી શકશે અને એવી રીતે નક્કી કરેલી દીવાની જવાબદારી ની રકમ જાણે કે દીવાની કોર્ટ નુ હુકમનામુ હોય તેમ વસુલ કરવામાં આવશે.

૮. આમ કાયદા મુજબ સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા કલમ ૧૩૫ માં આરોપી ને પુરાવાના આધારે જો તકશીરવાન ઠેરવે તો તે તબક્કે વાદી કંપની એ પોતાની ગણતરી મુજબ નુ બીલ રજુ કરી ને તે જે રકમ આરોપી પાસે થી મેળવવા સ્પેશીયલ કોર્ટ ને દીવાની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે રજુઆત કરવાની છે કારણ કે દીવાની જવાબદારી નક્કી કરવાની સત્તા સ્પેશીયલ કોર્ટની પાસે છે. જ્યારે વાદી કંપની એ સ્પેશીયલ કોર્ટની ઉપર વટ જઈ ને વીજ ચોરી નો ગુનો સાબીત થાય તે પહેલા આવા બીલ ની આકારણી કરી ને નોટીસ આપી ને બીલ વસુલવાની તજવીજ શરુ કરી સીવીલ કોર્ટ માં દાવો દાખલ કરેલ છે. વીજ ચોરી ના કેસ માં દંડ કરવાની અને સીવીલ લાયાબીલીટી ક્રીમીનલ કેસ ના અંતે નક્કી કરવાની સત્તા નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ પાસે છે. તે માટે વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૫૪(૫) જોવી જરુરી છે.

154. (Procedure and power of Special Court).---

(5) The Special court shall determine the civil liability against a consumer or a person in terms of money for theft of energy which shall not be less than an amount equivalent to two times of the tariff rate applicable for a period of twelve months preceding the date of detection of theft of energy or the exact period of theft

if determined whichever is less and the amount of civil liability so determined shall be recovered as if it were a decree of civil court.

(6) In case the civil liability so determined finally by the Special Court is less than the amount deposited by the consumer or the person, the excess amount so deposited by the consumer or the person, to the Board or licensee or the concerned person, as the case may be, shall be refunded by the Board or licensee or the concerned person, as the case may be, within a fortnight from the date of communication of the order of the Special Court together with interest at the prevailing Reserve Bank of India prime lending rate for the period from the date of such deposit till the date ofpayment.

Explanation. - For the purposes of this section, "civil liability" means loss or damage incurred by the Board or licensee or the concerned person, as the case may be, due to the commission of an offence referred to in Sections 135 to 140 and Section 150."

૯. આમ ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ ને ધ્યાને રાખતા, વાદી કંપની ધ્વારા વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ માં ચુકાદો આવે તે પહેલા અને વીજ ચોરી ની સીવીલ લાયાબીલીટી નીર્ણીત થાય તે પહેલા કલમ ૧૫૪(૫) ની જોગવાઈ જે માત્ર સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા જ અમલીકરણ કરી શકાય તેમ છતાં કલમ ૧૫૪(૫) નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ નુ સીવીલ લાયાબીલીટી અંગેનુ દીવાની હુકમનામુ મેળવ્યા વગર વીજ ચોરી ની રકમ વસુલ કરવા અંગે નો દાવો કરેલ છે. સામાન્ય રીતે વીજ કંપની ધ્વારા તેઓ ના કાયદેસર ગ્રાહક ને શરતો નુ ઉલ્લંઘન બદલ જેમ કે અનધિકૃત વપરાશ, વધારે લોડ નો વપરાશ, મીટર સાથે ચેડાં કરી ઓછૂમ મીટર રીડીગ બતાવી વીજ ચોરી કરેલ હોય તેવા કીસ્સા માં મીટર ની લેબોરેટરીના તપાસ રીપોર્ટ ને આધીન, ગ્રાહક ને સાંભળવા ની તક આપ્યા બાદ કલમ-૧૨૬ મુજબ એસેસમેન્ટ કરી બીલ આપવામાં આવે છે. જ્યારે બીન ગ્રાહક

ને ચોરી નુ પુરવણી બીલ આપવું તે તદ્દન અલગ બાબત છે. બીન ગ્રાહક વીજ ચોરી ના કેસમાં ક્રીમીનલ કેસ માંજ સીવીલ લાયાબીલીટી અંગેનુ સીધુ હુકમનામુ મેળવવાનુ રહે છે અને તેની બજવણી કરી ને વીજ ચોરી ની રકમ વસુલ કરવાની રહે છે.

૧૦. વાદી ધ્વારા પ્રસ્તુત કલમ ૧૫૪(૫) મુજબ ના દાવાઓ માં નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા આવી કોઇ સીવીલ લાયાબીલીટી ક્રીમીનલ કેસમાં નીર્ણીત કરેલ હોય તેવા કોઇ પુરાવા રજુ કરેલ નથી.

૧૧. ઉપરોક્ત ચર્ચા કરેલ તે મુજબ નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે સીવીલ એપ્લીકેસન નં ૨૦૮૪૨/૨૦૧૭ માં પ્રસ્થાપીત કરેલ છે કે, **The procedure and power of the Special Court is laid down under Section 154 of the Act, including the power to levy a penalty which is referred as "civil liability" under Section 154(5) and 154(6) of the Act. Section 155 states that the Special Court is to have the powers of a Court of Sessions, and Section 157 of the Act vests the Special Court with a power of Review.**

૧૨. આ તબક્કે નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ નુ જજમેન્ટ ટાંકવુ અતિ મહત્વનુ છે. જેમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોટ ધ્વારા સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરવાના પાવર છે તેની ચર્ચા કરેલ છે. જે મુજબ કલમ ૧૩૫ ની ફરીયાદ ના કેસ મા કાર્યવાહી કરવાની રહે છે.

Gujarat High Court :: Bahuchar Stone Industries Prop. ... vs State Of Gujarat on 26 February, 2021

Para - (6) In case the civil liability so determined finally by the Special Court is less than the amount deposited by the consumer or the person, the excess amount so deposited by the consumer or the person, to the Board or licensee or the concerned person, as the case may be, shall be refunded by the Board or licensee or the

concerned person, as the case may be, within a fortnight from the date of communication of the order of the Special Court together with interest at the prevailing Reserve Bank of India prime lending rate for the period from the date of such deposit till the date of payment.

Explanation. - For the purposes of this section, "civil liability" means loss or damage incurred by the Board or licensee or the concerned person, as the case may be, due to the commission of an offence referred to in [sections 135 to 140 and section 150]."

From the provisions contained in Section 154(5) of the Act, it is clear that the said provision gives the Special Court jurisdiction to determine any dispute regarding the quantum, of civil liability in theft cases, therefore, the consumer intending to challenge the quantum of civil liability in theft cases (whether or not, he disputes the allegations of theft) is still entitled to make such a challenge to the disputed bill to the Special Court.

6. At this stage, this Court would like to refer to the decision rendered by the Division Bench of this Court in the case of Torrent Power AEC Ltd. (supra), wherein this Court has considered the various provisions contained in the Act and observed and held in paragraph 5.3, 15.3 and 15.7 as under:

"5.3 xxxxx Section 154 provides that the offences punishable under Secs.135 to 139 of the Act shall be triable only by the Special Court within whose jurisdiction such offence has been committed. The offence is to be tried in a summary way.Sub-section (5) of Sec.154 also empowers the Special Court to determine the civil liability against a consumer or a person in terms of money for theft

of energy which shall be at least two times the amount as per the tariff rate applicable for a period of twelve months preceding the date of detection of theft of energy or the exact period of theft, if determined, whichever is less. The amount of civil liability so determined shall be recovered as if it were a decree of the Civil Court. Sub-section (6) also provides that in case the civil liability so determined finally by the Special Court is less than the amount deposited by the consumer or the person liable, the excess amount deposited by the consumer or the person liable shall be refunded with interest at the prevailing Bank rate.

15.3 There is nothing to indicate that the power and jurisdiction conferred on the Special Court under Sub-section(5) of Section 154 is conditional upon the licensee filing a complaint before the Special Court under Section 151 of the new Act. In fact while the provisions relating to offences and penalties from Sections 135 to 139 are to be found in Part XIV of the new Act, and Section 151 in the same Part provides that cognizance of an offence under those sections can be taken only at the instance of the Government, the Commission or the licensee, the provisions relating to the Special Court are to be found in a separate part being Part XV of the Act. Since the power to try offences punishable under Sections 135 to 139 is conferred exclusively on the Special Court constituted under Section 153 of the Act and the provisions of Sub-section(5) of Section 154 specifically invest the Special Court with the jurisdiction to determine any dispute regarding the quantum of civil liability in theft cases, we are clearly of the view that a consumer intending to challenge the quantum of

civil liability in theft cases (whether or not he disputes the allegation of theft) is still entitled to make such a challenge to the disputed bill before the Special Court, even in cases where no criminal complaint is filed against the consumer. The doubt, if any, is removed by Resolution 7.6.7 in the Gujarat Electricity Supply Code.

15.7 Thus, although Sections 153 and 155 and Sub-sections (1) to (4) of Section 154 may give an impression that a Special Court is merely a Criminal Court set up to try offences, the provisions of Sub-sections (5) and (6) of Section 154 and Sections 156 and 157 unmistakably show that the Special Court has adequate powers to do what the Civil Court could normally do in a civil suit that its orders have the same efficacy, recognition and binding effect as the decree of a Civil Court. Thus principle (1) laid down by the Apex Court is satisfied. Sub-section(5) of Section 154 also creates a special civil liability of the amount equivalent to two times of the tariff rate applicable for a period of twelve months preceding the date of detection of theft of energy. The provisions of appeal, revision and review also satisfy the test laid down by the Apex Court as contained in principle 2 whether remedies normally associated with actions in civil courts are prescribed by the statute or not."

૧૪. વધુમાં વાદીની દલીલો મુજબ રીકવરી નો દાવો ચલાવવા હાલની કોર્ટ ને હકુમત છે પરંતુ ઈલેક્ટ્રીસીટી એક્ટ ૨૦૦૫ ના રુલ્સ ૧૧ મુજબ જ્યાં સુધી સ્પેશીયલ કોર્ટ ની રચના /સ્થાપના ના થાય ત્યાં સુધી સીવીલ કોર્ટ ચલાવી શકે ત્યારબાદ નહી. વધુ માં રુલ્સ ૧૨ મુજબ કોગ્નીઝન્સ લેવા વિષેની જોગવાઈ આપેલ છે તેમાં ઓથોરાઈઝડ વ્યક્તીએ પોલીસ ને લેખિત માં ફરીયાદ કરવાની છે અને પોલીસ તે

ફરીયાદ ના આધારે તપાસ કરશે વધુ માં સબબ રુલ્સમાં અલગ થી દાવો કરી ને વીજ ચોરી ની રકમ વસુલ કરવા માટેની કોઈ જ જોગવાઈ કરવામાં આવેલ નથી.

GOVERNMENT OF INDIA MINISTRY OF POWER New Delhi, the 8th June, 2005 NOTIFICATION. These rules shall be called the Electricity Rules, 2005

RULES 11. Jurisdiction of the courts.-

The Jurisdiction of courts other than the special courts shall not be barred under sub-section (1) of section 154 till such time the special court is constituted under sub-section (1) of section 153 of the Act.

12. Cognizance of the offence-

(1) The police shall take cognizance of the offence punishable under the Act on a complaint in writing made to the police by the Appropriate Government or the Appropriate Commission or any of their officer authorised by them in this regard or a Chief Electrical Inspector or an Electrical Inspector or an authorised officer of Licensee or a Generating Company, as the case may be.

(2) The police shall investigate the complaint in accordance with the general law applicable to the investigation of any complaint. For the purposes of investigation of the complaint the police shall have all the powers as available under the Code of Criminal Procedure, 1973.

(3) The police shall, after investigation, forward the report along with the complaint filed under sub-clause (1) to the Court for trial under the Act.

(4) Notwithstanding anything contained in sub-clauses (1), (2) and (3) above, the complaint for taking cognizance of an offence punishable under the Act may also be filed by the Appropriate Government or the Appropriate Commission or any of their officer authorised by them or a Chief Electrical Inspector or an Electrical Inspector or an authorised officer of Licensee or a Generating Company, as the case may be directly in the appropriate Court.

(5) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure 1973, every special court may take cognizance of an offence referred to in sections 135 to 139 of the Act without the accused being committed to it for trial.
(6) The cognizance of the offence under the Act shall not in any way prejudice the actions under the provisions of the Indian Penal Code.

૧૫. હવે આ કામે સૌથી મહત્વનો એવો ગુજરાત વીજ કંપની નો સપ્લાય કોડ ૨૦૧૫ કે જેની ઉપર વાદી કંપની ધ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ છે, તેની જોગવાઇ જોતાં પણ સ્પષ્ટ રીતે જણાઇ આવે છે કે વીજ ચોરી સાબીત થાય પછી જ આવી વીજ બીલ ની આકારણી કરી વીજ ચોરી ની રકમ વસુલી શકાશે.

વિભાગ -૭ નિયંત્રણો : વિજળી ચોરી ની જોગવાઇઓ ૭.૬ માં જણાવેલ છે કે, જો વીજળી ની ચોરી સાબીત કરતો પર્યાપ્ત પુરાવો મળી આવે તો, પરવાનેદાર કે પુરવઠાકાર આ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ ની કાર્યવાહી કરશે તથા ૭.૧૨ (આકારણી) વીજ ચોરી નો કેસ બન્યો હોવાનુ સાબીત થાય ત્યાં આકારણી અધિકારી આ સંહીતા ના જોડાણ **IV** માં આપેલ આકારણી ફોર્મ્યુલા અનુસાર વીજળી વપરાશ ની આકારણી કરશે.આકારણી ની મુદત આ સંહીતા ની ખંડ ૭.૭ માં જોગવાઇ કર્યા મુજબ નક્કી કરશે. આકારણી લાગુ પડતા પ્રશુલ્ક બે ગણી હશે. આકારણી હુકમ ની યોગ્ય પહોંચ હેઠળ વ્યક્તી ને બજવણી કરાશે. હવે ઉપરોક્ત જોગવાઇ મુજબ વીજ ચોરી સાબીત કરવા માટે કાયદા ધ્વારા સ્પેશીયલ કોર્ટ ની રચના કરવામાં આવેલ છે. જો વીજ ચોરી નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ના ચુકાદા પહેલા જ આકારણી અધિકારી ધ્વારા સાબીત થયેલ છે તેવું માની લેવામાં આવે તો, કલમ ૧૩૫ ની ટ્રાયલ ચલાવવાનો કોઇ ઉદેશ પરીપુર્ણ થતો નથી. કલમ ૧૩૫ મુજબનો કેસ ચાલી જતા, તકશીરવાન ઠરતા, નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા દંડ સ્વરુપે વીજ ચોરી ની બીલ આકારેલી રકમ ની સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરી દીવાની રાહે વસુલ લેવાનો હુકમ કરશૈ. પરંતુ જો આવી રકમ અગાઉ થી જો વસુલ કરવામાં આવેલ હોય તો, એક વ્યક્તી ઉપર એક જ

ચોરી માટે બે વખત દંડ ની કે વીજ ચોરી ની આકારેલી રકમ વસુલ કરવાની પરીસ્થીતી ઉપસ્થીત થાય તેમ જણાઈ આવે છે. ધી વીજ અધિનીયમ ૨૦૦૩ ની જોગવાઈઓ માં અલગ થી સિવિલ દાવો કરવાની જોગવાઈ કલમ ૧૫૪(૫) માં નથી.તથા કલમ ૧૩૫ મુજબ એ માત્ર પીનલ પ્રોવિઝન છે અને વીજ ચોરી ની બીલ ની રકમ અલગ થી વસુલ કરવાની છે તેવી પણ કોઈ જોગવાઈ નથી. હવે આ કામે ગુજરાત સપ્લાય કોડ ની જોગવાઈ ખંડ ૭.૧૩ અને ૭.૧૪ એ નીયમીત મીટર વાળા ગ્રાહક ધ્વારા ચોરી કરવામાં આવેલ હોય તેના માટે છે. જ્યારે સપ્લાય કોડ ૨૦૧૫ ની જોગવાઈ ખંડ ૭.૧૭ જોતાં તેમાં જણાવેલ છે કે આકારેલ રકમ ચુકવવામાં વ્યક્તી કસુર કરે તો, તે યોગ્ય અદાલત ના બાકી નિર્ણયે આકારેલ રકમ ઉપરાંત તે આકારણી આદેશ થી તારીખ થી ત્રીસ દિવસ પુરા થતા દર છ મહીને ચક્રવૃધ્ધી દરે ગણી કાઢેલ વાર્ષીક ૧૬ % ના વ્યાજે રકમ વસુલ કરશે. તથા જોગવાઈ ખંડ ૭૦૧૮ માં જણાવેલ છે કે આકારેલ રકમ ચુકવવામાં કસુર ના કેસ માં પરવાનેદાર લેખિત ૧૫ દિવસ ની નોટીસ આપ્યા પછી વીજ અધિનીયમ ૨૦૦૩ ની આપેલી જોગવાઈઓ અનુસાર આકારેલ રકમ પાછી મેળવવા માટે સીવીલ સ્યુટ ફાઈલ કરવા વગેરે જેવી જરુરી યોગ્ય કાર્યવાહી કરશે. હવે આ જોગવાઈ મુજબ તેઓ એ વીજ અધિનીયમ ૨૦૦૩ માં આપેલ જોગવાઈ મુજબ સીવીલ સ્યુટ દાખલ કરવા જણાવેલ છે અને તે મુજબ વાદી ધ્વારા વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૫૪(૫) મુજબ દાવા દાખલ કરેલ છે. પરંતુ વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૫૪(૫) મુજબ નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ એ ક્રીમીનલ કેસ માં દંડ ની રકમ સ્વરુપે સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરવાની જોગવાઈ છે તે અંગે કાયદામાં પણ સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે અને નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ અને નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ ના ઉપરોક્ત ચર્ચા કરેલ તમામ ચુકાદામાં પણ સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે. અને તે સિવાય વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૨૦૦૩ બીન ગ્રાહક વીજ ચોરી ની રકમ વસુલ મેળવવા સીવીલ સ્યુટ કરવાની કોઈ જોગવાઈ નથી. જ્યારે વીજ કંપની ના કાયદેસરના ગ્રાહક ધ્વારા આવી કોઈ વીજ મીટર સાથે ચેડાં કરી ને વીજ ચોરી કરેલ

હોય તેવા કિસ્સામાં વીજ કંપની ધ્વારા આવા મીટર નુ લેબ પરીક્ષણ કરે છે અને તેમાં ગ્રાહક ને હાજર રહેવાની તક આપવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ લેબોરેટરીના પરીક્ષણ માં સાબીત થાય કે વીજ ગ્રાહક ધ્વારા આવી કોઇ ચેડાં કરવામાં આવેલ છે તેવા કિસ્સામાં આકારણી અધિકારી આવું નિયમોનુસાર નુ વીજ બીલ આકારશે અને તે બીલ ગ્રાહક પાસે વસુલવા માટે કલમ ૧૨૬ મુજબ મોકલ આપે છે. જ્યારે બીનગ્રાહક માં વીજ ચોરી ના કેસમાં વ્યક્તી પાસે કાયદેસર રીતે મીટર હોતુ નથી. જેથી વીજ ચોરી નુ બીલ સપ્લીમેન્ટરી બીલ બનાવી શકાય નહી. જેથી વીજ ચોરી જે તે વ્યક્તી ધ્વારા કરવામાં આવે છે તે માટે વીજ અધિનીયમ ની જોગવાઇ મુજબ સ્પેશીયલ કોર્ટની રચના કરવામાં આવેલ છે. સ્પેશીયલ કોર્ટ ની રચના માત્ર પીનલ પ્રોવિઝન સાબીત કરવા માટે કરવામાં આવેલ નથી. પરંતુ ક્રીમીનલ કેસ માંજ સીવીલ લાયાબીલીટી કરવાની સ્પેશીફીક જોગવાઇ આપેલ છે. સબબ વીજ ચોરી સાબીત થયેથી સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી થાય અને પછી જ વીજ કંપની આવી રકમ મેળવવા હક્કદાર છે. તે મુજબ વાદી કંપનીએ તે મુજબની કાર્યવાહ કરેલ ના હોય, આ દાવાના કામે રેકર્ડ ઉપર સ્પષ્ટ પણે જણાઇ આવે છે કે વાદી કંપની પાસે હાલનો દાવો કરવાનૂ કોઇ કારણ નથી. વધુમાં વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ મુજબ ફોજદારી ફરીયાદ દાખલ કરી ને કલમ ૧૫૪(૫) મુજબ સ્પેશીયલ કોર્ટ ધ્વારા નક્કી કરેલ સીવીલ લાયાબીલીટી નુ હુકમનામુ મેળવવાનુ હોય છે તેનો સીધો દાવો થઇ શકે નહી એટલે કે કલમ ૧૩૫ મુજબ ફોજદારી ફરીયાદ માંજ નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરવાની રહેતી હોય છે. કલમ ૧૫૪(૫) ના શબ્દો જોતાં ." the amount of civil liability so determined shall be recovered as if it were a decree of civil court " એટલે કે આટલી નિર્ધારીત સિવીલ જવાબદારીની રકમ એવી રીતે વસુલ કરવામાં આવશે જાણે સીવીલ કોર્ટનો હુકમ હોય. આમ ઉપરોક્ત ક્લમ-૧૫૪(૫) મુજબ ક્રીમીનલ કેસ માં જ સીવીલ લાયાબીલીટી નક્કી કરવાની છે તેવું નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટે સીવીલ એપ્લીકેશન નંબર

૨૦૮૪૨/૨૦૧૭ ના ચુકાદામાં સ્પષ્ટ રીતે જણાવેલ છે કે, “The Procedure and power of the Special court is laid down under section 154 of the Act, including the power of levy a penalty which is referred as ‘ Civil Liability’ under Section 154(5) and 154(6) of the Act. Section 155 States that the special court is to have the powers of a court of Sessions and Section 157 of the Act vests the Special court with a power of Review.

૧૬. વધુમાં નામદાર મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટ ધ્વારા હાલમાં જ પોતાના ચુકાદામાં સ્પેશીયલ કોર્ટને હકુમત હોવાનુ ઠરાવેલ છે, જે નવીન કુમાર જૈન વિરુધ્ધ મધ્ય પ્રદેશ મધ્યક્ષેત્ર વિધુત વિકાસ કંપની લી. ના રીટ પીટીશન નં ૧૧૭૨૯/૨૦૨૩ ના તા. ૨૪/૦૨/૨૦૨૫ ના (૨૦૨૫ એસ.સી.સી. ઓન લાઇન એમ.પી. પાન નં ૧૪૭૪) ચુકાદો સરળતા ખાતર અહી નોંધેલ છે, જેમાં ઠરાવેલ છે કે,

The court examined the provisions of Section 135 ane 154 of the Electricity Act ane observed that under Section 154(5) , the special court has exclusive jurisdiction to determine both penal action and civil liability in case of electicity theft. The court also noted that in Sangita V. State of M.P 2008 SCC Online MP 328, it was helt that civil liability arising from theft of electricity must be determined by the special Court.

૧૭. આથી કોડ ઓફ સીવીલ પ્રોસીઝર ની જોગવાઈ મુજબ હુકમ ૭ રુલ (એ) અને (ડી) મુજબ વાદી ના દાવા ને અસર કરે છે અને વાદીનો દાવો વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ અને ૧૫૪(૫) ની વિરુધ્ધ નો હોય, વીજ ચોરી સાબીત થયા વગર સીવીલ લાયાબીલીટી નામદાર સ્પેશીયલ કોર્ટ ના હુકમ વગર વસુલ કરવાનુ કારણ ઉપસ્થીત થતુ ના હોય કોઝ ઓફ એકશન નો બાધ નડતો હોય તથા હાલનો દાવો

નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટ અને નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ ધ્વારા પ્રસ્થાપિત સિધ્ધાંન્તો કે જે પ્રીસીડેન્ટ હોય, તેનાથી વિપરીત હોય, કોડ ઓફ સીવીલ પ્રોસીઝર ઓર્ડર ૭ રુલ ૧૧(એ) અને (ડી) ની જોગવાઈઓ પ્રભાવીત થતી હોવાનુ મારુ માનવુ હોય, ઉપરોક્ત કારણોથી વાદીનો દાવો રદ થવાને પાત્ર હોય નીચે મુજબનો હુકમ ફરમાવુ છું

// આ ખ રી હુ ક મ //

૧. આથી વાદી કંપની નો દાવો "કોઝ ઓફ એકશન" ના અભાવે વીજ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૫ અને કલમ ૧૫૪(૫) મુજબની જોગવાઈઓ ની વિરુધ્ધ હોય હાલના દાવાને સી.પી.સી ઓર્ડર ૭ રુલ ૧૧(એ) અને (ડી) નો બાધ નડતો હોય હાલનો બીનગ્રાહક વીજ ચોરી ના દાવાની "પ્લેન્ટ રીજેક્ટ" કરવામાં આવે છે અને હાલનો દાવો ફેંસલ કરવામાં આવે છે.

૨. ખર્ચ અંગે કોઇ હુકમ કરવામાં આવતો નથી.

૩. હુકમ મુજબ હુકમનામુ દોરવું.

હુકમ આજરોજ તા.૦૯ માહે જુલાઇ સને ૨૦૨૬ ના રોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

તા.૦૯/૦૭/૨૦૨૬
કડાણા/દિવડા કોલોની

જયેશ વાલજીભાઇ ચૌહાણ
પ્રીન્સીપાલ સીવીલ જજ
કડાણા / દિવડા કોલોની
જજ કોડ નંબર-જીજે૦૧૪૩૧